

ВЕСЕЛКА

ЖУРНАЛ ДЛЯ ДТЕЙ

THE RAINBOW

A CHILDREN'S MAGAZINE

РОЗГАДАЙМО!

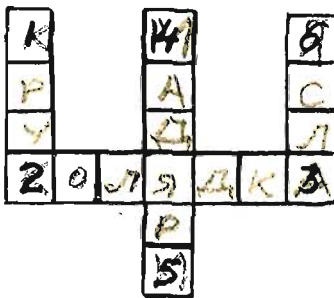
1. ХРЕСТИКІВКА

Уложив Михайло Сорока

- × — — — — — 1. Ріка на Лемківщині
- × — — — — — 2. Твір І. Котляревського
- × — — — — — 3. Прилад до різьблення
- × — — — — — 4. Дівоче ім'я
- × — — — — — 5. Частина світу
- × — — — — — 6. Інакше — стяг

Букви на місце хрестиків дадуть назву місця, де народився Ісус Христос.

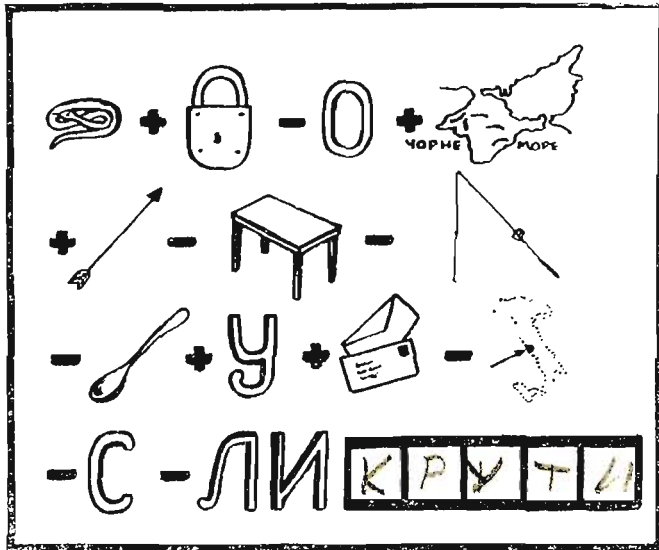
2. СВІЧНИК — ЗАГАДКА

В оцей свічник вписати слова, що їх значення треба розгадати. Букви, вписані в малі чотирикутники від 1 до 2 означають: чорний птах; від 2 до 3 — пісня, що її співають під час Різдва Христового (здрібіло); від 4 до 5 — нарід, що сусідус з Україною; від 6 до 3 — те, в чому лежав Ісус по народженні.

3. РЕБУСИК

Уложив З. Івасиків

Цей ребусик розв'язуємо так: пишемо за порядком словами назви предметів, зображених на рисунку, так, щоб кожна літера була окремо. Коли перед словом є знак плюс, додаємо його безпосередньо до попереднього. Коли є знак мінус, тоді з літер, які вже вписані на папері, викреслюємо ті літери, з яких складається те слово, що перед ним знак мінус. Викреслювання починаємо з крайніх літер від лівої сторони. Літери, які залишаться невикреслені, вписуємо в квадратики унизу. Це буде розв'язка ребусика.

4. ЩО ЦЕ?

По папері походжаю,
Хоч одну лиш ніжку маю,
Прю багато, та не їм,
Всячину я розповім.

РОЗВ'ЯЗКИ ЗАГАДОК з одинадцятого числа „Веселки” за листопад 1957 р.: РЕБУСИК: листопад.

РОЗВ'ЯЗКИ з числа дванадцятого за грудень 1957 р.: 1. РЕБУСИК: зима; 2. ЩО ЦЕ? Грім; 3. ХРЕСТИКІВКА: школяр, козак, орел, ліс, ас. Букви на місце хрестиків дають: школа; 4. МАГІЧНІ КВАДРАТИ: а, сто, так, око; 6. ніс, ім'я, Сян. 5. ЗАГАДКА: пара, хмара, дощ, сніг.

КОНКУРС І ЛЬОСУВАННЯ НАГОРОД

З уваги на те, що тільки небагато дітей прислали розв'язки загадок, льосування нагород не відбудеться, а читачів, що прислали розгадки з чисел за листопад і грудень включимо до конкурсу, який відбудеться наприкінці березня ц. р.

НАСТУПНИЙ КОНКУРС І ЛЬОСУВАННЯ НАГОРОД за добре розв'язання загадок відбудеться наприкінці березня і вислід буде проголошений у числі „Веселки” за квітень 1958 р. Хто хоче взяти участь у конкурсі й льосувати нагород, мусить прислати розв'язки загадок, зміщених у числах „Веселки” за січень, лютий і березень ц.р. Останній реченець надіслання розгадок — 22-го березня цього року.

з кольоровими ілюстраціями виходить на початку кожного місяця у Видавництві „Свобода” заходами Українського Народного Союзу. Редагує Колегія з членів Об'єднання Працівників Дитячої Літератури. Річна передплата становить у ЗДА — 4.00 дол., у інших країнах — рівновартість цієї суми. Ціна окремого числа 40 центів.

Адреса: "SVOBODA" — "Veselka", P. O. Box 346 Jersey City 3, N. J. USA.

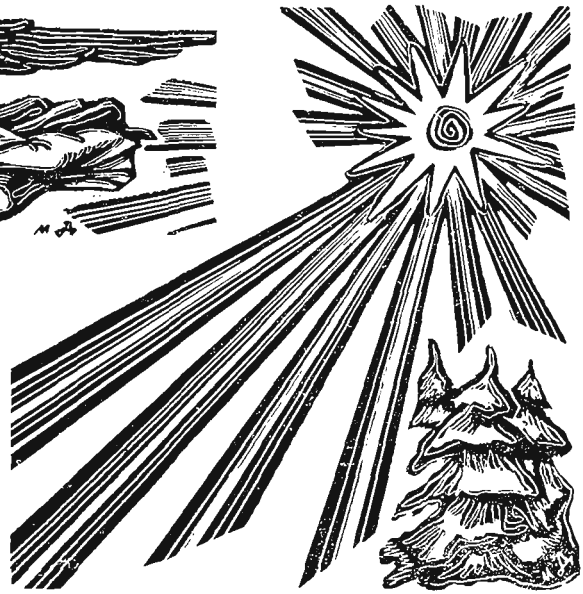
Редакція застерігає собі право виправляти прислані авторами матеріали. Передруки нових творів і ілюстрацій, зміщених у „Веселці”, тільки за попередньою згодою Редакції й Видавництва та за поданням джерела.

Обкладинка роботи П. Холодного. Розділові заставки П. Холодного, М. Бутовича, Е. Козака, О. Судомори.

Copyright by "Svoboda" 1958. All rights reserved.
"THE RAINBOW" — "VESELKA"
published monthly by the Ukrainian National Association...
81-83 Grand Street
Jersey City, N. J.

Subscription \$4.00 per year
Entered as Second Class Matter
at Jersey City, N. J.

Вступна ілюстрація П. Холодного
Оформлення 3-ої сторінки М. Дмитренка

РІЗДВЯНА ЗІРКА

Різдвяна зірка на небо вийде,
Малий Ісусик до дітей прийде.

Малий Ісусик, Божа Дитинка,
Буде Свят-Вечір, буде ялинка.

Буде колядка в кожній хатині,
Настане втіха на Україні.

„ВЕСЕЛКА“ КОЛЯДУЄ

Гей, „Веселка“ ходить з хати та й до хати рідним людям, добрим дітям заколядувати. На Різдво Христове йде у вашу хатку заспівати щирим друзям радісну колядку. Ходить Божим світом і не спочиває, з Новим Роком з рукавиці зерно засіває.

Щоб у вашім домі процвітала доля, як улітку процвітає квітка серед поля, щоб росли достатки буйно, мов колосся, щоб усім у вашім домі весело жилося, щоб його ніколи щастя не минало, щоб добро до столу з вами цілий рік сідало, щоб вам Бог здоров'я дарував і силу, щоб до вас з ясел Ісусик усміхнувся мило.

Гей, „Веселка“ ходить з дому та й до дому, не зважає ні на холод, ані теж на втому. Ми із нею разом привітаймо нині тих, що свята зустрічають в рідній Україні, пісню „Бог Предвічний“, як і ми, співають, а згадають нас — то сльози нишком утирають.

Привітаймо в'язнів у тюрмі ворожій і повстанців, що у лісі завжди на сторожі, і засланих бідних, що в снігу, в пустелі, у Сибіру зустрічають свята невеселі.

Хай Ісус, Цар світу, їм пошле потіху, що поверне незабаром всіх під рідну стріху, хай подасть їм силу, хай їм допоможе з себе скинути кайдани і ярмо вороже, щоб у власній хаті та на власнім полі зустрічали українці ясне сонце волі.

Гей, „Веселка“ ходить селами-містами, щоб Різдво відсвяткувати, діти, разом з вами, щоб побути з вами в день Нового Року, щоб на вашу тиху радість глянути хоч збоку.

Вас вона вітає, вашу маму й тата — дай вам Боже всім щасливі і веселі свята!

Ще вона вітає нашу Церкву, школу, вчителів, духовних ваших, друзів всіх посполу.

Й тих, що для „Веселки“ пишуть гарні вірні, всякі повістки цікаві та й казки не гірші.

Що її, неначе квітничок квітками, розмальовують на втіху дітям образками.

Й тих, що на „Веселку“ не жаліють датку, щоб була гарніша й більша, ніж була спочатку.

Їх благословляє Божий Син в яселках і з Різдвом поздоровляє,

ваша все

„ВЕСЕЛКА“

Олена Цегельська

Ілюстрації Е. Козака

У ТИХУ РІЗДВЯНУ НІЧ

Легенда

„Коли народився Ісус у Вифлєсмі за днів царя Ірода, то мудреці прибули до Єрусалиму зі Сходу. Бо на Сході вони бачили зорю і прибули поклонитись Йому”.

Довго йшли вони за світлом цієї зорі то гористим, то пустельним красм. Затяжний та томливий був це шлях, труднощів та невигод повний. Не зважали на це мудреці, бо їм присвічувала зоря, бо їх вела надія побачити віддавна сподіване Дитятко. Радісно перемагали всі труднощі й раділи серцем, що зможуть ще в цю ніч привітати та дорогоцінними дарами обдарувати новонародженого Мєсїю.

Поспішали якомога скоріше. Ніч була ясна, і можна було докладно бачити зорю. Та хвилинами стискала їх серця тривога, що зоря може збліднути, бо вже була пізня ніч. Ідучи бездоріжжями навпростець за світлом зорі, обминали людські оселі. Так увійшли в країну пустинну, повну яруг і високих річищ. Їхні верблюди й погоничі втомилася далекою дорогою.

Враз мудреці втратили з очей зорю — закрив її горбок чи, може, нічний туман? Усе померкло, і вони почали блукати поночі, щораз змінюючи напрям дороги. Їх огорнули сум і непевність.

І тоді сталося щось незвичайне, дивне. Наче на даний знак, погоничі та верблюди спинилися серед пустелі й темряви. Затривожилися мудреці думкою, що, може, ось тут чатують хижі звірі, або розбійники, дізнавшися про скарби-дари, зробили засідку.

Але довкруги панувала нічим не скаламучена тиша. І тоді верблюди, зідхнувши глибоко, всі, як

один, поставали навколїшки, потім витягнули шиї і поклали голови на землю, наче б віддаючи комусь поклін, наче б прислухаючись до чогось незвичайного, що сталося.

Погоничі, збентежені незвичною поведінкою тварин, стояли безраді. Вони старалися то лагідними словами, то поштовхами спонукати тварин до дальшого походу, але даремно. Тоді старший погонич підійшов до верблюда-провідника каравани, став його гладити і стиха намовляти до послууху. Раптом він затремтів, зблід і, задихаючись від несподіванки, звернувся до мудреців:

— Царі землі, володарі, вбийте мене, якщо я кажу неправду! Сталося щось велике, неймовірне: коли я схилився над верблюдом, він, німа тварина, промовив до мене людською мовою: „Люди, пустіть наші поводи з рук, а в'ючним звільніть попруги! І в цю хвилину наказуйте нам і не поганяйте нас, бо це хвилина Божя, хвилина миру. Ми, тварини, і без того виведемо вас на правдивий шлях”. Сказав це й замовк. Володарі, що діяти?

Мудреці задумалися глибоко і, вбачаючи в цій події Божу волю, повірили. Славлячи чудо, закликали:

— Амінь, хай буде так! Попустіть верховим поводи, а в'ючним звільніть попруги, не поганяйте їх і не робіть над ними ніякого насилля — бо оце Дух Божий дав знак, що народився Спаситель, і тварини перші віддали Йому поклін. Нехай же їх веде янгол Господній!

Тоді слуги випустили з рук поводи, відступили від верблюдів і пустили їх вільно без усякої приуки. У цю мить позакні „кораблі пустелі” під-

нялися з колін і пішли велично, наче попливли пісками за своїм провідником. З цікавістю стежили мудреці та прислуга за поведінкою тварин, які йшли так певно, наче споконвіку ходили цими крутими яругами.

І ось вийшла каравана на вільний простір, і мудреці нараз знову побачили зорю, що ясно світила на небі, показуючи їм шлях.

„Побачивши зорю, вони незвичайно зраділи. І ось зоря, що на Сході вони її бачили, йшла перед ними, аж прийшла і стала зверху, де була Дитина. І, ввійшовши до стаснки, знайшли Дитятко з Марією, Його Матір'ю. Вони впали ниць і вклонилися Йому. Відчинили скарбниці свої й піднесли Йому дари: золото, ладан та смирну”.

***

Тиха ніч, Різдвяна ніч.

Коли в Україні ще не панував червоний Ірод, прадідівським звичаєм десь коло півночі, по святій вечері, господар хати і пан домовитий набирав у посудину свят-вечірньої їжі: куті, узвару, калача та овочів. І йшов він до стайні поздоровити свою худібку з Різдром Христовим. Ішов поділитися з нею плодами благословенної землі, що їх вони спільно в поті чола виростили. І, як каже старе народне повір'я, в цей час опівночі в стайні діялося щось неймовірне: німа тварина промовляла до свого господаря й пана людською мовою.

А могла цю мову почути й зрозуміти лише та людина, той господар, який протягом року не чинив кривди тварині, який її любив, доглядав і охороняв від лиха. У цей святковий час людина ставала такою близькою тварині, як ніколи перед тим. Зростала любов і вірність тварин до свого пана й господаря.

Тиха ніч, мирна, свята ніч.

І з чужини несеться бажання багатьох тисяч українських сердець туди, додому, в Україну, щоб „усе, що живе, могло в мирі хвалити Господа”. Як колись, давно...

РІЗДВО В ГАЛИНКИ

Ілюстрація Б. Стебельського

Ялиночка-смерічка —
Радіють нею всі:
Кабанчик, і лисичка,
І зайчики-грусі.

Яка блискуча зірка!
І скільки свічечок!
У ланки плеще білка,
І мишка, й їжачок.

Галинка запросила
Гостей таких, що ну! —
І свічі засвітила,
І зірочку ясну.

Ой, гарно ж у Галинки!
Різдво, веселий час!
Кругом, кругом ялинки
Танцюють гості враз.

Роляник

СЛАВНІ РОКОВИНИ

22 січня 1918 року

ДВАДЦЯТЬ ДРУГЕ січня — славні роковини:
В Києві збудилась воля України,
Над Дніпром засяла зіркою ясною,
Згомоніла дзвонів срібною луною.

Та повіяв вітер з льодового поля —
Знову вільний нарід налягла неволя,
Закувала груди — та душі не вбила,
Бо не вмерла в серці молодецька сила.

22-го січня цього року минає 40 літ від великої події в історії України. Того дня в Києві волею всього народу урочисто проголошено **ЧЕТВЕРТИЙ УНІВЕРСАЛ**, в якому сказано, що „Українська Народна Республіка стає самостійною, ні від кого не залежною вільною суверенною держа-

Сорок літ минуло... Та напевно знаєм,
Що всміхнеться сонце понад Рідним Краєм,
Зацвіте квітками українська нива,
Буде Україна вільна і щаслива.

Поможі їй, Боже на яснім престолі,
Привітати сонце золотой волі
І дітей вернути всіх без перешкоди
Знов на ясні зорі і на тихі води!

вою. Та воля тривала коротко, бо московські комуністи пішли проти України війною і по кількох роках завзятої боротьби поневолили її. Та український нарід з цим насильством не погодився, він не перестав боротися за своє визволення аж до перемоги.

К. Перелісна

Ілюстрації Е. Козака

ОЙ, КОЛЯДО-КОЛЯДИНЕ!

Ой, колядо-колядине!
Ішла полем господня,
З торби жито брала,
Ниви засівала:
Вроди, Боже, жито
На довгій літа,
На щастя родині
І всій Україні.

Ой, я дівчинка мала,
Хоч у школі не була,
Добре свята знаю,
Вас з Різдом вітаю.

Я маленький козачок,
Загорнувся в башличок,
З свитки виглядаю,
Вас з Різдом вітаю.

Матвія звали люди недотепою. Він був бідний і не шукав речей, які на землі високо цінуються. Йому б лише хоч раз, хоч здалеку глянути на Небесне Дитятко.

І він просив Бога про це. Щоб заслужити такої ласки, робив добрі діла: де треба було двох рук і мужности в серці, щоб урятувати комусь життя, чи допомогти слабому, чи малого оборонити від великого, там з'являвся Матвій і робив це в ім'я Боже.

Його руки були великі і спрацьовані. Увечері він їх мив і складав до молитви. Молився, щоб на світі було ясно, весело й спокійно, а по молитві додавав:

— Дозволь мені, Господи, побачити Твоє маленьке Дитятко, Твого Сина Ісуса!

Тихцем готував він щороку дар для Божої Дитини. Він працював у лікарні і все, що заробляв за рік, відносив майстрам-ремісникам.

— Зроби мені по знанню та сумлінню, — говорив Матвій до майстра, замовляючи дарунок для Ісуса, — а Боже благословення буде на тобі, бо для Божого Дитяти робитимеш.

Здивовано дивилися майстри на Матвія і обережно повертали йому трохи грошей, бо давав за багато.

— Бери те, що даю, — відповідав він, — бо знаю, що велику родину маєш і потребуєш заробити. За твій талант і так ніхто не всилі заплатити. Тож і вибачай, що даю так мало — це все, що я зміг заробити своїми безрадними руками.

Скільки вже минуло зим! Різдво проходило одне за одним, а Матвій все ще не бачив Небесної Дитини. Щороку вистоював цілу ніч у церкві

і слухав, чи не почує голосу з неба: „Матвію, лиши все і йди поклонитися Синові моєму!“. Потім тихий вертався додому, гладив великою рукою розкішний дарунок для Ісуса, і тоді, здавалося, чув голос: „Занеси це братові моєму, що народився нині бідним людям!“

І Матвій ішов. Ніс то колючку, по-мистецьки вирізьблену, то чобітки з найкращої шкіри, то золоту ложечку, то срібну тарілочку; ніс хутерко тепленьке чи свиту гуцульську, санчата, скрипочку чи хутряню шапочку, а зірка провадила його просто до хати, де якраз народилася дитинка.

Цього року мав Матвій більше грошей і пішов до жінки-вишивальниці, яка вишивала так добре і за роботу свою брала так дорого, що в неї могли бути замовниками лише дуже багаті й вибагливі люди. Замовив вишивану шовком по шовку сорочечку для Ісуса. Шовк був м'який, як мамина рука. Це було якраз те, про що він мріяв.

Цього Різдва стояв Матвій у церкві коло самого вівтаря. Він прийшов задовго до Служби Божої і став спочатку біля входу, щоб у небі не бути останнім. Помалу сходилися люди, почали юрмитися та й посунули Матвія наперед.

Як заспівали „Рождество Твоє“, в Матвія засяяли очі, і він усміхнувся, немов побачив щось прекрасне. Нараз обернувся і почав пробиватися крізь натовп.

— Гей, чоловіче, куди ж ви? Нема як пропустити вас! — шептали йому в вухо люди. — Чекайте!

— Пустіть мене, добрі люди! Я йду за Ісусиком! — відповідав Матвій і завзято пробивався до виходу.

Матвій ішов за Ісусиком, за маленьким ясно-волосим хлопчиком. А вдома став він на коліна перед Сином Божим і вдягнув на нього вишивану сорочку.

— Лиши земське й ходи зі мною! — сказав Ісусик, і Матвій покинув тіло своє та й пішов за Ним із хати.

Вертаючись із церкви, бачили люди, як ішов маленький хлопчик у прегарній вишиваній сорочці, а за ним старий чоловік з великими спрацьованими руками і з одухотвореними очима. Він виглядав, як апостол, і був одягнений у білу сорочку. І були ці дві постаті прозорі, а волосся хлопця було ясне, ясне, аж світилось.

ІСУСИКОВІ ПАЛЬМИ

Легенда

Скелястою пустелею мандрувало троє подорожніх. Попереду йшов дідусь із сивою бородою, ведучи за собою віслюка, на якому сиділа молода жінка з дитиною на руках. Видно, вже довго були в дорозі, бо їхній одяг був запорошений, а обличчя худі й засмагли.

— Тут відпочинемо, — сказав ураз старець, показуючи рукою на невеличку, вкриту піском долинку.

За хвилину жінка сиділа вже на розстеленім на піску смугастім килимку, в тіні під скелею і годувала дитину. Дідусь сягнув рукою у перевішені через хребет віслюка бесаги, добув з них жменю сушених дактилів і враз із боклагом з водою подав жінці.

— От і все, що нам залишилося, Маріє, — сказав зажурений. — Кілька пригорщів дактилів і цей боклаг з водою.

— Не журися, Йосипе, — підставляючи віслюкові долоню з дактилями, відповіла жінка. — Завтра вже будемо серед людських осель.

А потім, щоб розвіяти його тривожні думки, розглядаючись довкола, додала:

— Хороше місце вибрав ти, Йосипе, на відпочинок.

Дідусь глянув здивований на голі розпечені сонцем скелі, на долинку, встелену піском, з якого де-не-де стирчало сухе бадилля, а потім на Марію, що, граючись, ловила ручку дитяти, і місце видалось йому справді не таке вже непривітне.

— Коли б так ще хоч дві-три пальми... — почав.

— Так, Йосипе, дві-три пальми та джерельце води, щоб кожний подорожній знайшов тут бодай стільки поживи, скільки ми її ще маємо.

Підживившись і відпочивши, Марія з дитятком і Йосип пустилися в дальшу дорогу.

**

За деякий час тою самою дорогою посувався гурт людей. Ще недавно була це багата каравана, що везла зі Сходу шовк, золото і пахуче коріння, але в горах напали на неї розбійники, повбивали слуг, пограбували багатий крам і забрали з собою верблюдів. Ті з каравани, що zostалися в живих, насилу добилися до найближчої оселі, підлікували рани, запаслись поживою і, найнявши провідника, пустилися далі в дорогу до друзів і знайомих.

Але подорож пустелею була не легка. У хворих почали відкриватися рани, і це припізнило їх у дорозі. Вчора забракло їм поживи, а сьогодні не стало води.

— Ще трохи, ще трохи зусилля, — заохочував їх провідник, — і завтра вже будемо серед людських осель!

Та шалена спека ломила не тільки сили, але й волю людей. Знесилені, падали на розпечений пісок, чекаючи смерті.

Враз провідник крикнув:

— Гляньте! Ось там, там... Бачите? — показував рукою.

— Там, там, бачите? — вигукували інші, допомагаючи хворим звестися на ноги.

У далині, поміж скелями, майоріли вершки трьох пальм.

Коли подорожні, загасивши спрагу водою з джерельця і поживившись овочами дерев, полягали спочивати, провідник устав, розглянувся довкола і сказав:

— Не одну каравану провів я через цю пустелю. Перейшов я її уздовж і впоперек, здавалося мені, знаю в ній кожний камінчик та кожну бадиллину, але ніколи я ще не бачив цих трьох пальм і цього джерельця...

А найстарший з-поміж подорожніх додав:

— Хіба сам Господь посадив їх тут, щоб врятувати нас від смерті!

Але ніхто з них не знав, що кілька днів тому на цьому самому місці спочивала Свята Родина в дорозі до Єгипту, і Боже Дитятко, граючись, власною ручкою застромило в пісок три зернятка дактиля, щоб сповнилось бажання Божої Матері і святого Йосипа.

Дактилі або фініки — овочі дактилевої пальми, що росте на півдні Африки і Азії.

РІЗДВЯНА ПРИГОДА

Ще влітку тато приніс Тарасові та Орісі маленького песика. Це було дуже миле створіннячко з незграбними, кучими лапками, блискучими темними очками й гострими вухками, що так кумедно підіймалися та спускалися від кожного звуку. Коли песик починав гавкати, то аж в ушах дзвеніло від його тонкого, пронизливого „р-р-р-дзяв, р-р-р-дзяв!” Тарасик відразу прозвав його за це „Дзвіночок”.

Дзвіночок дуже полюбив дітей, невідлучно був з ними і брав участь у всіх їхніх розвагах. Так було ціле літо й осінь. Песик звик до уваги своїх маленьких господарів і тому, коли хоч на одну хвилину мусів лишатися без дітей, сумував і сердився на всіх, хто відвертав від нього їх увагу.

От і сьогодні ні Тарасик, ні Оріся чомусь не дивляться на Дзвіночка. У своїй кімнаті вони щось роблять коло зеленого дерева, що його ранком приніс дітям тато.

Дзвіночок знав такі деревця. Вони так гарно пахли в лісочку, куди він бігав з дітьми на прогулянку. Діти збирали шишки під цими деревами, а потім кидали далеко й кричали: „Дзвінок, неси сюди!” Дзвіночок стрілою летів за шишкою, знаходив її та швидко приносив у зубах. Ах, це було дійсно дуже гарно й весело!

Але тепер? У кімнаті це зелене, смішне, колюче дерево!.. Коло нього вже цілий ранок пораяються Тарас та Оріся...

Песик безпорадно крутився під ногами в дітей, заглядав їм ув очі, та дарма — ніхто не звертав на нього уваги. Навпаки, Тарасик навіть недружно крикнув на нього: „Іди геть, не заважай!”

Цього досі не бувало ніколи, і Дзвіночок відчув себе нещасливим. Він схилив сумно голову та й пішов у куток. Там він побачив на підлозі золотий горішок. Видко, діти загубили його, коли навішували на деревце блискучі прикраси.

Дзвіночок обнюхував горішок — він виглядав зовсім так, як ті горіхи, що їх іноді восени песик знаходив у садку. Не встигли діти оглянутися, як песик розгриз горішок і з'їв із смаком зернятко. Не раз він це робив у садочку.

Песик зрозумів, що на деревці є смачні речі, і зацікавився ним. Він не знав, що то діти готуються до Різдва, але його увагу тепер стали приваблювати золоті горішки, що так принадно виглядали з пухнастих зелених гілочок.

Вже вечоріло, як діти закінчили вбирати ялинку. Мама поклікала їх вечеряти, але Дзвінок не побіг за ними, як завжди, а зостався в дитячій кімнаті.

Виходячи з кімнати, діти загасили світло. Тепер ялинку освітлювало лише місячне проміння крізь вікно. Де-не-де в півтемряві на ялинці ви-

лискували різні прикраси, але найкраще блищали горішки . . .

Дзвіночок побіг навколо дерева. Один горішок висів зовсім невисоко і так манив до себе! . . . Песик підскочив раз, другий, ухопив його зубами й потягнув з гілочки. Горішок був міцно прив'язаний. Дзвіночок шарпнув міцніше ще раз, ще — і тоді ялинка похилилася та й упала додолу . . .

Покотилися яблука й помаранчі, що ними діти обвішали ялинку. Деякі блискучі скляні кульочки та цяцьки, що висіли на самому верхечку й не були міцно прив'язані, попадали й побилися.

У той час діти вбігли до кімнати й остовпіли від несподіванки: вся їх праця пропала марно! . . .

— Ах, ти, негіднику! — закричав Тарас до песика. — Що ж ти наробив? Чекай, чекай! Ось я тобі дам!

Хлопець побіг за песиком, що, почувавши свою провину, вислизнув з кімнати. Оріся збирала з підлоги побиті прикраси й жалібно плакала. На цей плач прийшла мама.

— Що це тут у вас сталося? Хто звалив ялинку? А, це песик захотів гостинця з ялинки! — догадалась мама. — Бідні ж ви, мої маленькі! Нечемний Дзвінок! Він завдав вам немало мороки. Ну, та ще не є так зле! Давайте, я вам допоможу, а тата попросимо міцніше прив'язати ялинку, щоб другий раз ніхто її не звалив.

Мама підняла ялинку і розбиті прикраси замінити новими, що були в неї на запас. Яблука, помаранчі й горішки повисли на своїх місцях, а тато прикріпив ялинку так, що вже ні песик, ні котик не могли її перекинути.

Коли ввечері діти почали складати під ялинку дарунки, то виявилось, що всі мали один або й два-три пакетики, але не було дарунків ні для Дзвіночка, ні для киці. Це не було добре, бо немає більшої радості, як ранком на Різдво брати з-під ялинки дарунок, розгортати гарний кольоровий папір, здіймати блискучі стрічки з нього і знаходити речі, що так тобі до вподоби.

Тому діти вже більше не сердилися на Дзвіночка.

— Хоч він і був нечемний, а все таки зробимо для нього дарунок, — сказав Тарасик.

— Ми теж бувасмо нечемні, — додала Оріся, — а для нас є дарунки, бо тато й мама вибачають нам наші провини.

Тарас побіг до мами на кухню і попросив дати йому кілька кісточок та шматочків м'яса. Діти зробили гарні пакуночки для песика й котика, ще й нав'язали на них картки з написами: „Для Дзвіночка“, „Для Киці“. Ці пакунки вони теж поклали під ялинку. Задоволені пішли спати.

І що то сміху було ранком на Різдво, коли діти закликали песика й кицю до розподілу дарунків!

БАТЬКО РІК І ЙОГО СИНИ

Є в батька Року хороші сини,
Всіх є дванадцять — як зветься вони?

СІЧЕНЬ мандрує санками, не возом,
Гостро січе нас снігами-морозом.

ЛЮТИЙ лютує, і поле пусте
Біла метелиця люто мете.

БЕРЕЗЕНЬ, розталь розливши розлого,
Будить берези зі сну зимового.

КВІТЕНЬ вирощує перші квітки
В лузі, леваді, в гайку, край ріки.

ТРАВЕНЬ землю вкриває травою,
Пташка сховається в ній з головою.

ЧЕРВЕНЬ у вуликах множить черву,
Ходить лугами і косить траву.

Липи у ЛИПНІ пахучі, нагріті,
Липне медочок у липовім цвіті.

СЕРПЕНЬ із серпом полями іде,
Жне, снопи в'яже і в копи кладе.

ВЕРЕСЕНЬ бджолам приносить дарунок:
В вересу квітти медок-пochастунок.

ЖОВТЕНЬ у жовте вдягає гаї,
Птаство проводить у теплі краї.

У ЛИСТОПАДІ в осінню годину
Листя спадає з дерев безупину.

ГРУДЕНЬ з Морозом — то два свояки,
Землю морозять, збивають грудки.

Р. Завадовиз

— Вони не вміють читати, та якже вони знайдуть свій дарунок? — турбувалась Оріся.

— Нічого, ми самі їм дамо! — потішав її Тарас. — Ну, Дзвіночку, розгортай свій дарунок! Це — для тебе, а це — для киці. І дивись мені! На ялинку більше не стрибай!

Дзвіночок підняв вуха, покрутив хвостиком, подивився на Тараса, на пакунок і обнюхав його: запах був приємний. Тоді він обережно взяв пакунок у зуби й поніс до свого куточка, де було його місце для спання. Там в одну мить здер кольоровий папір і з насолодою почав гризти смачні кісточки.

Тепер він зрозумів, що зелене деревце в дитячій кімнаті — не така то вже нікудишня річ, як йому раніше здавалося.

А діти тішилися своєю вигадкою і всім розповідали, як вони зробили різдвяні дарунки для своїх песика й котика.

РІЗДВЯНА ПІСЕНЬКА

Слова Л. Полтави
Муз. І. Недільського

MODERATO

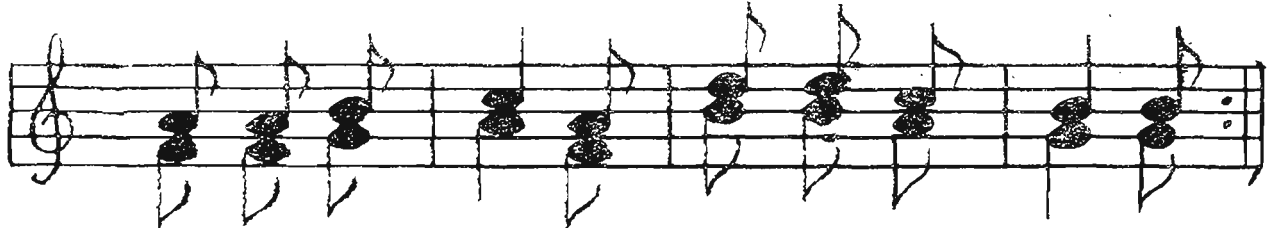
1. Хри - стос ро - див - ся, світ зве - се - лив - ся,

Є по я - лин - ці в кож - ній ха - тин - ці.

Є на я - лин - ці всім по тор - бин - ці,

то по - да - ру - нок кож - ній да - тин - ці!

1

Христос родився,
Світ звеселився, —
Є по ялинці
В кожній хатинці.

2

Над Вифлеємом
Зірнька сяє, —
Ми при ялинці
Пісню співаєм.

3

Дай, Боже, волі,
Дай, Боже, долі
Кожній дитині
На Україні!

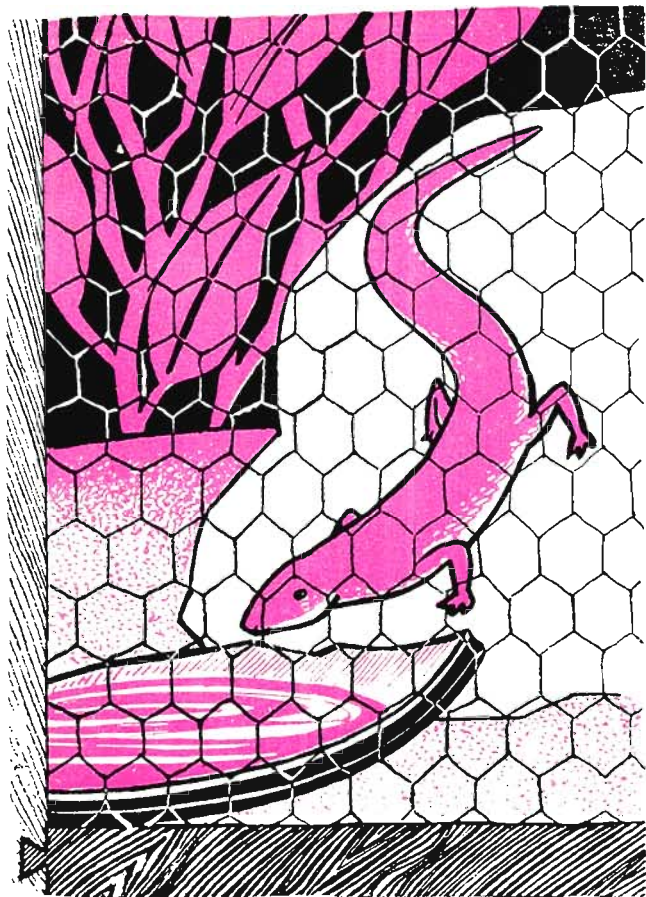
Є на ялинці
Всім по торбинці. —
То подарунки
Кожній дитинці!

Є на ялинці
Всім по торбинці —
То подарунки
Кожній дитинці!

Є на ялинці
Всім по торбинці —
То подарунки
Кожній дитинці!

М О Я Я Щ І Р К А

Частенько я буваю в зоологічному саду. Там багато різних звірів, птахів, риб, черепах і крокодилів. Та ні одна тварина не притягає так моєї уваги, як проста зелена ящірка, бо нагадує вона мені роки мого дитинства, мій звіринець і маленьку зелену ящірку.

Жила я тоді в Україні, на околиці великого міста. Перед нашим будиночком була велика левада, і на ній водилися ховрашки, польові миші, цвіркуни, тарантули та ящірки. Майже всі діти мали свої звіринці: хто ховрашків, хто мишей, хто цвіркунів. А мені заманулося мати ящірку. Довго довелося мені пополазити по леваді, аж поки спіймала я маленьку зелену ящірку. Брат прибудував до хати дротяну клітку, насипав туди землі, насадив бур'яну, поклав посередині камінь. А я поставила в куточку черепок з водою і пустила туди ящірку.

Та ящірка довго не хотіла нічого ані їсти, ані пити.

— Випусти її! — сказала мама. — Вона в тебе з голоду згине.

Хоч як прикро було мені, та довелося послухатись. Другого дня відкрила я клітку, щоб ви-

пустити ящірку, а вона мені на руку — плиг! Я в крик! Хотіла її з себе скинути та й ухопила за хвіст. Зостався її хвіст у мене в руці, а вона сама знову впала в клітку. Прибігла мама з водою, давай мені руки поливати.

— Мій гарненько! — сердилася вона. — Щур твоєї ящірці!

Я так розгубилася, що й від клітки не відступила, і вся вода туди полилася.

— Подивись, як твоя ящірка воду п'є! — гукнув брат.

Глянула я, а ящірка краплі води з бур'яну ловить.

— От як треба її напувати! — сказав брат. — Ти поливай бур'ян, а вона сама нап'ється.

Зраділа я, що ящірка при мені зосталася і що знаю, як давати їй пити. А про хвіст не турбувалася, бо тато розказав мені, що в ящірок новий хвіст виростає, як старий зломиться. Незабаром ящірка й їсти почала, але тільки все живе — те, що рухалось. Ловила мух, жучків, мурашок, що налазили до неї в клітку, а я приносила їй хробаків, слимаків, польових коників. Хвіст у неї виріс дуже швидко, і вона зробилася такою свійською, що я частенько випускала її з клітки погуляти.

Під осінь ящірка засумувала: перестала їсти, рухалась дуже повільно, все сиділа під своїм каменем. Одного разу, коли я випустила її погуляти, вона десь зникла. Лише на другий день тато знайшов її під ганком у ямці, під великою цеглиною.

— Не руш її! — сказав тато. — Твоя ящірка заснула на зиму. Так багато тварин робить. Навесні вона прокинеться.

Хоч я й вірила татові, та боялась, що взимку ящірка там замерзне. Коли перед Різдвом почалися великі морози, я розповіла про свій страх братові.

— Перенесімо її в хату! — сказав брат. — Там, у куточку за іграшками, поставимо її в коробці з землею, і мама нічого не помітить. А я сам біля іграшок буду прибирати.

Я з радістю пристала на це, і того ж дня ящірка спала вже між моїми ляльками в теплі. Я цілком заспокоїлась і навіть забула про неї. А тут надходило Різдво, і ми з братом мали чимало праці — треба було готувати прикраси для ялинки, клеїти велику зірку для коляди, допомагати мамі на кухні тощо.

На Свят-Вечір тато вніс до хати велику ялинку.

— Діти, — сказала мама, — доведеться вам свої іграшки у куток під ялинку заховати, тут вони заважатимуть!

Пересунули ми свої іграшки, прикрили їх там і вилізли з-під ялинки. Тут тільки згадала я про ящірку.

ЩО ЧИТАТИ?

Придбайте, діти, до своєї бібліотеки нову книжку п. н. „К л а д к а”. Це збірка оповідань про дітей, що її написав Іван Б о д н а р ч у к. Книжку рекомендує старшим дітям Об'єднання Працівників Дитячої Літератури. У цих оповіданнях зображені події останньої війни, втеча від большевиків, життя в таборах переселенців у Німеччині. Книжку ілюстрував артист-малюк Мирон Л е в и ц ь к и й. Її ціна 0.75 дол.

Під час різдвяних ваканцій не забудьте про легенди „Г а р ф а Л е і л и” Віри Л е б е д о в о ї. Це легенди про народження, життя й смерть Ісуса Христа. Книжка видана розкішно з ілюстраціями-дереворитами мистця Юрія К у л ь ч и ц ь к о г о. Вона надається на різдвяний подарунок для дітей і дорослих. Ціна книжки 1.25 дол., в твердій оправі 1.75.

Напевно знаєте про те, що в давній Україні київські студенти-бурсаки ходили на Різдво колядувати. Дуже цікаве й гарне оповідання „З вертепом і зізвздою” знайдете у книжці п. н. „М е ч і к н и г а” Володимира Б а р а г у р и з ілюстраціями Петра А н д р у с е в а. Ціна книжки 1.25 дол., в твердій оправі 1.75 дол.

НА НОВИЙ РІК

На Новий Рік в Україні ходять хлопці-посівальники зранку від хати до хати, посівають зерном — житом, пшеницею і проказують такі побажання:

Сійте, родите, жито, пшениця,
Всяка пшениця,
На щастя, на здоров'я,
На новий рік,
Щоб краще вродило, як торік:
Козопі під стельо, а льон по коліна;
Щоб у вас, хрещених, головка не боліла,
Будьте здорові з Новим Роком, з Василем!

У різних частинах України оці побажання не всюди однакові, часто додають ще й інші побажання. Не зважаючи на советський терор, ці звичаї зберігаються на Україні й досі.

вати і, звичайно, розповів хлопцям про нашу пригоду. Я не знаю, чи була ще хоч одна хата на нашій околиці, куди б того вечора так часто завертали колядники, іноді й по двічі. Переспівають усіх колядок, а все ще в хаті біля ялинки юрмляться, ящірку розглядають. А їй хоч би що: сидить собі на гілці та очима кліпає.

Поснули ми того вечора дуже пізно й не чули, як тато зловив ящірку і виніс на старе місце під ганок. Там вона й проспала до самої весни.

Тарантул — великий паук. Покуть — почесне місце за столом в українській селянській хаті, де сходяться кутом дві лави.

— Вона спить, — сказав мені брат. — Не турбуйся!

Перед вечерею брат уніс свіжого сіна й поклав його на покуті, а потім поставив туди горщик з кутею, а другий з узваром. Посідали ми за стіл, і мама почала світити свічки на ялинці. Раптом, як відскочить від ялинки, як закричить:

— Боже мій! Гадюка в хаті!

Зиркнула я — на гілці щось лускає ворухнеться: ящірка! Прикипіла я до стільця і глянути на батьків боюся.

— Де твоя ящірка? — гримнув тато.

— Там, — пробелькотіла я. — Під ялиною... спить...

— Спить! — розсердився тато. — Бачиш, як ти маму налякала?

— Але ж, тату, — заступився за мене брат, — вона була мерзла, як ми її внесли до хати.

— А тепер у теплі прокинулась, — сказав тато. — Щастя ваше, що вона вам до ліжка вночі не залізла. Ото було б крику! Але як ви її тепер зловите?

— А ми її у сіни виженемо. — посмілішалась трохи я. — там вона засне, бо холодно.

— Та ти розумна! — засміявся тато. — Ну, нехай уже вона сьогодні в нас гостює! Сідайте вечеряти!

Після вечері брат побіг з колядниками коляду-

JANUARY OF 1918

The month of January was a great month in the Ukrainian struggle for independence in 1918.

On the twenty-second, the Independent Ukrainian State was proclaimed in Kiev. Ukraine was united and free. But from the north an enormous Red army advanced and everyone, even the teenagers, went to war.

In Kiev a "student" battalion was formed of boys

14 to 18 years-of age who volunteered to defend the new Ukrainian State. Two hundred of these boys fought a Red army of 3,000 on the 29th of January near the small town of Kruty. Not one of these youthful heroes was taken prisoner.

Ever since then, on the 29th of January each year, all Ukrainian students abstain from eating and merry-making all day in commemoration of that great heroism.

Taras Shevchenko

THE NIGHT BEFORE CHRISTMAS

In all the nations of the world, the night before Christmas is the children's time for festivity. Each nation, however, celebrates it in a different way.

The Germans observe it with the Christmas tree, as do the Russians; in our country after the Christmas Eve supper all the children are sent to the home of the nearest relative with a basket of bread, fish and cooked fruits. Entering the house, the children say:

"Holy Night. Dear uncle and aunt, our father and mother send you some of our Christmas Supper."

Then the children are invited to sit at the table, which is loaded with Christmas dainties, and are entertained as though they were grown-ups. After that they are given fish, bread and fruits and sent on

to the next relative. And so they wander all evening, coming home just before the Christmas Mass loaded with presents and with "pennies" tied tightly into their shirts like buttons.

I love this custom. Our family had many relatives, so we were placed in a sleigh and rode all night from house to house.

I remember one very sad Christmas Night in my life. Our mother died that autumn. On Christmas Night, we brought supper to our grandfather and, standing in the doorway, called out:

"Holy Night. Dear Grandfather, our father and . . ." —and all three of us burst into bitter tears. No more could we say "and mother."

A CHRISTMAS TO REMEMBER

Helen, a little girl from Ukraine, was five years old at the time this story took place. Her father was in the army. Christmas was just around the corner and they were taking tests to go to America.

Days passed and still no news from Helen's father. Her mother was anxious, but on the day before Christmas her father came home with his face wreathed in smiles. In his hand was a telegram: "Be at Berlin Immigration and Naturalization Bureau ready for flight to America."

Need they hurry? Yes, indeed. They took heirlooms and clothes and some souvenirs of their country. They rushed to the office and waited breathlessly. Then a man came out, listened to their story and gave them tickets and money. They telegraphed their friends and told them the news.

At five o'clock the next day, they boarded a hand-

some DC-6 airliner. They arrived within hours, exactly on January 6, 1951, the day when all Ukrainians celebrate Christmas.

Their friends had an apartment ready and furnished with a Christmas tree, television set, washing machine and a dryer, range and refrigerator, cooking supplies and an Orthodox Christmas dinner with boiled wheat and honey, nuts, fish, red beet soup with dried mushrooms, and many other good things.

On January 13, New Year's Day for them, a message came from President Dwight D. Eisenhower: "Invitation to the White House for a visit and talk about the land from which they had escaped." It was a Christmas to remember!

Mary Efremov

[Courtesy: *The Ninety-Niner*, P. S. 99, Bronx, N.Y., Christmas issue.]

A MAN AND A BEAR

[An old folk tale]

Once a man and a bear became friends. They agreed to plant a garden together and divide the produce in half.

"I'll have the roots," said the man, "and you'll have the tops."

The bear consented and they planted potatoes. When autumn came the man dug up the potatoes and gave the bear the stems.

The bear did not like that at all and when the spring came he said:

"Now I'll have the bottom part and you'll have the top."

"Very well," said the man, and he planted cucumbers.

In due time, the man had a good harvest and the bear received nothing. The bear was enraged:

"Next time I'll have the top again," he cried.

"Have it your way," said the man and he planted some beets.

This time the bear again had nothing but stems. Thus the friendship of a man and a bear ended for ever.

We Learn Ukrainian

ВЧИМОСЯ ПО-УКРАЇНСЬКИ

[Vchymosya po ookrayensky]

Lesson One

Лекція перша

[Lektsya persha]

Тепер є Різдво.
[teper ye reezdvo]
Now it is Christmas.

На Різдво ми співаємо коляди.
[nah reezdvo my speevayemoh koladyh]
On Christmas [day] we sing carols.

Діти в Україні співали:
[deetyh v ookrayenee speevalyh]
Children in Ukraine used to sing:

„Коляда, коляда, дай, бабо, пирога!”
[koladah, koladah, dai, baaboh, pyroha]
Carrol [meaning Christmas]
“Carrol, carrol, do, grandmother, give me a pie!”

ГРАММАР
ГРАМАТИКА
[hramatika]

The person in Ukrainian language is denoted not only by a pronoun but by the ending of a verb. Pronouns are often omitted. For example:

ми співаємо — співаємо — we sing
ми вчимося — вчимося — we learn

Ukrainian vowels and consonants often similar to English have different pronunciation and meaning.

UKRAINIAN VOWELS — ГОЛОСНИ — [HOLOSNEE]

Printed		Written		Pronounce
Cap.	Small	Cap.	Small	as
Cap.	Small	Cap.	Small	underlined
А	а	А	а	f <u>A</u> ther
О	о	О	о	f <u>lO</u> or
І	і	І	і	<u>E</u> at
И	и	И	и	<u>I</u> t
Е	е	Е	е	<u>E</u> gg
У	у	У	у	f <u>ooT</u>
Є	є	Є	є	<u>YE</u> s
Й	й	Й	й	bo <u>Y</u>
Я	я	Я	я	<u>Y</u> ard
Ю	ю	Ю	ю	<u>YO</u>

Story by R. ZAWADOWYCZ

Сценарій і текст: Р. ЗАВАДОВИЧ

Illustrations by: P. CHOLODNY

Ілюстрації: П. ХОЛОДНИЙ

БОГУТА-БАГАТИР *ІСТОРИЧНА КАЗКА* UKRAINIAN TALE *ВОНИТА THE HERO*

XIII РОЗДІЛ: СОН-ВОДА

CHAPTER XIII: SLEEPING-WATER

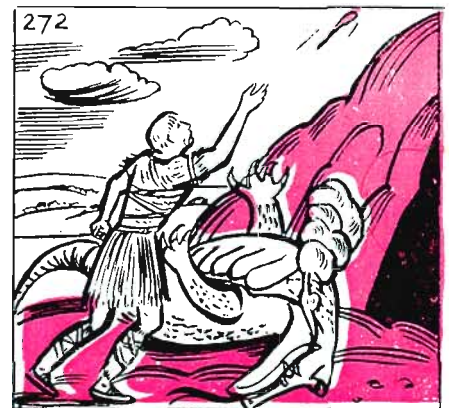
Над Дніпром, біля Києва, чорніла глибока „Змієва печера”.

On the bank of the Dnieper, near Kiev, there loomed a deep "Dragon's Cave".

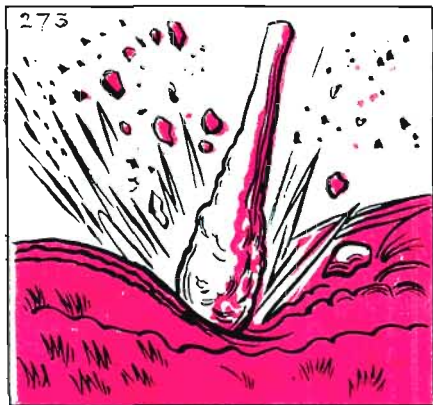
Ще за великого князя київського Володимира велетень-Кожум'яка вбив тут змія.

Way back in the days of the great Kievan prince Volodymyr, the giant Kozhemyaka killed a dragon there.

Високо-високо підкинув на радіощах булаву переможець Кожум'яка, і вона аж через годину впала вниз.

The victorious Kozhemyaka threw his mace joyously high-high in the air, and it did not come down for an hour.

Падаючи, вона застрягла глибоко-глибоко в землі, і з западини ринуло джерело.

Falling to the earth, it plunged very-very deep into the ground, and from the cavity a spring gushed forth.

Княжий боярин проковтнув кілька краплин води, заснув і спав непробудно десять років.

The princely boyaryn tasted a few drops of the water, fell asleep and slept without waking for ten years.

— Це заворожена сон-вода! — сказав Кожум'яка і привалив джерело важенною скелею.

"This is magical sleeping-potion!" exclaimed Kozhemyaka, and he covered up the spring with a heavy boulder.

(Продовження буде)

(To be continued)